

ÖTÖDIK ÉVFOLYAM

1928

A mi nyomorúságos életviszonyaink között, mely lehetetlen nélkülözést jelent a dolgozók tömegeinek, sem az állam, sem az önkormányzati testületek nem tettek egyetlen lépést sem, hogy a munkásosztály sorsa enyhüljön, javuljon. Sőt még azokat a törvényes munkásvédelmi intézményeket, melyeket még akkor létesítettek, mikor a munkásság szervezett ereje nagyobb volt, azokat is vagy a törvényhozás, vagy a járási és megyei kiskirályok önkénye ma már a munkásérdekek szempontjából értéktelenné tette.

Ezzel is bebizonyult, hogy a munkásság nem várhat a kapitalista nagybirtokos urainak jószívűségétől semmit, mert az a kérő szóra süket, azoktól ugyan minden munkás éhen fordulhat föl vagy fagyhat meg az út árkában. Ha nem veszi a dolgozók tömege a maga kezébe sorsa javításának ügyét, akkor minden munkás hozzáfoghat koldusbotja faragásához.

De hogy szervezett erővel, összetartással, a munkásöntudattól vezéreltetve tud könnyíteni helyzetén, azt világosan bizonyítják a Stara Moravica-i képviselő-testület december 4-én tartott gyűlésének határozatai is.

A Stara Moravica-i elvtársak megértették a szervezettség jelentőségét, és bátran minden terrorral szemben egyesült erővel mentek bele a községi választásokba, s sikerült is megszerezniük a többséget maguknak, s így jutott az ország ahhoz a szerencséhez, hogy végre akadt egy hivatalos testülete, mely a szegények, kizsákmányoltak érdekében emeli föl a szavát, s oly határozatokat hozott, melyek a legértékesebb népréteg, a dolgozók osztályának védelmét szolgálja.

Elhatározták, hogy a közmunka robotot megszüntetik, a közmunkát a

helybeli munkások díjazás ellenében végzik el a munkanélküliség csökkentése céljából, s a költségeket az adóalap után vetik ki.

A helyi közutak javításánál és építésénél helyi munkásokat alkalmaznak.

A vagyontalan munkások számára házhelyeket osztanak ki, s e célból az agrárreform által lefoglalt uradalomból igényelnek megfelelő területet.

A munkanélküliek segélyezésére minden olyan gazdára, kinek 5 holdnál nagyobb birtoka van, 2 kg búzaadót vetnek ki holdanként.

A szegény iskolás gyermekeket ruhával és tankönyvvvel látják el.

Az aratógépekkel dolgozó gazdákat kötelezik, hogy annyi munkásnak és akkora részt juttassanak, amekkorát gép nélkül juttatnának az aratóknak. A kaszaaratás és géparatás közötti időkülönbséget a munkás a munkáltatónál más időben dolgozza le.

A vagyontalan és zsellérmunkások ingyenes orvosi kezelésben és gyógyszerben részesülnek. Az orvosi és állatorvosi díjakat leszállították. A kisházias munkások kéményseprési díját törölték. A közutakra kifizetett díjakat az útdoból megtéríttetni követelik.

Íme a munkás—paraszt blokk szociálpolitikájának egy kis töredéke e határozatok. Nem sok ahhoz, ami tennivaló van még s amit jó törekvéssel meg is fog valósítani, de mindenesetre egy lépés a szociális törvényhozás felé, melyet összetartással, szervezett erővel lehetett csak megtenni. És intő példa azoknak a munkásoknak, kik gyáván meghunyászkodva nem merték fölvenni a választási harcot a burzsuj uraik ellen.

Lehet, hogy a moravicai elvtársak határozatait néhányszor el fogja gáncsolni a radikális-magyarpárti tartománygyűlés, de ha lesz összetartás és az összetartással bátorság és erély az összserőffent burzsujok aknamunkáját és nyílt terrorját visszaverni, végre is be fogják adni derekukat a felsőbb hatóságok, és nemcsak ezek, de még sok, sok más a szegények és kizsákmányoltak érdekeit szolgáló határozat fog életbe lépni a munkás és paraszt szövetség programjának megvalósítása útján.

1. szám (január 1.)

KEVI—TORNYOSPUSZTAI FÖLDMUNKÁSOK ÉRTEKEZLETE

(*Parasztlevelezőnkől*)

A jugoszláv burzsoázia profitéhsége nyomorba, munkanélküliségbe taszította a város és falu dolgozó népét. Nincs munka, nincs kenyér, de ruha és fűtőanyag se. A proletárgyerekek éhesek, zokogásuk nem hallatszik el a paloták fényűző termeibe, földbirtokosok bővelkedő házaiba. Mindenütt a süket-ség veri vissza a proletártömegek nyomorsúlya alatti kínos nyögését. A Kevi—Tornyos-pusztai proletár is aratott, dolgozott a nyáron, de mégis most éhínség küszöbén áll. A nyomorúság itt is szaporítja azon osztálytudasok táborát, amely évek óta bátran, harcosan állta a reakció vad üldözését. Vasárnap, január 15-én délelőtt és délután, minden agitáció nélkül egymás szomszédságában levő Kevi- és Tornyos-pusztai föld robotosai összejöttek meghallgatni azokat, akik eddig nyílt osztályharc útján haladtak és nem engedték magukat félrevezetni egyetlen burzsoá, polgári párt hazugságaitól se.

Takács István, a sentai földmunkások és nők helyi csoportjának elnöke és több szakszervezeti vezető ecsetelték a burzsoázia kizsákmányoló politikáját, és evvel szembeállították a független szakszervezetek megalkuvás nélküli osztályharc készségét, amelyek – dacára az üldöztetéseknek, bebörtönözéseknek, szociáldemokrata árulásoknak és denuncióknak – küzdenek a munkásosztály létérdekeiért és felszabadulásáért. Az értekezlet után itt is megalakult a munkanélküliek helyi csoportja, amely csoport vezetőségének a tagok kötelességévé tették a Tornyos- és Kevi-pusztai munkanélküliek kimutatását, hogy a sentai Szaktanács a Rudicsoknak és a többi földbirtokosoknak bebizonyítsa, hogy van nyomor és munkanélküliség, amely-

nek pillanatnyi megoldását gyorssegéllyel lehet megoldani és a nyomor megszüntetése érdekében a vagyon intenzív megadóztatását követeljük.

Éljen az osztályharc! Vesszen a burzsoázia!

4. szám (január 22.)

***Követeljük a munkanélküliek állami
segélyezését!***

Szervezett munkás vág neki a külvárosnak. Hazafelé tart a műhelyből. Sötét este. Kis szutykos kölyök megy előtte. Szervezett munkás vállára teszi a kezét. Szerbül szólítja meg.

– Szerb vagy?

– Igen.

– Hogy hívnak?

– Jakob Böhme.

Szervezett munkás németül folytatja.

– Miért mondod, hogy szerb vagy, hiszen német neved van?

– Mindegy. Nem is gondoltam rá, mit mondok.

– Hány éves vagy?

– 13.

– Mi az apád?

– Lakatos. De már három éve nem dolgozik. Tüdővész és vízibetegsége van. Nem tud dolgozni.

– Hát az anyád?

– Napszámba jár, ha akad munka. Mindent vállal. Földmunkát is. De most télen nincs munka sehol.

– Vannak-e testvéreid?

– Van két bátyám és egy húgom.

– Mekkora?

– Az egyik 20 éves. Cipész. De most, hogy szezon idején sincs munka, a kikötőbe, a fatelepre jár munkát keresni.

– És akad-e munkája?

– A nyáron csak volt. De most a kikötőben sincs semmi forgalom. Egyáltalán nem tudom, mi lehet az oka, de három év óta mindig egyre rosszabb és rosszabb. Mindegyre kevesebb a munka.

– Hát a másik bátyád?

– Ő 18 éves. Szabó. De nem jó szakmunkás. Míg inas volt, a mesternének dolgozott, most meg nem kap munkát.

– Hiszen most van a karácsonyi szezon a szabóiparban.

– Igen, de mégis a szabómunkások kétharmada van munka nélkül. Ő is bejárja naponta a várost. Jeget vág, zsákot hord, fát vág, amikor mi akad.

– És van állandóan munkája?

– Ritkán van. Ő se tud most a télen hazaadni pénzt. A húgom meg kislány, nincs 10 éves.

– És mit csinálsz te?

– Csomagokat hordok az állomásról. Már 3 éve vagyok hordár.

– És jól keresel?

– Azelőtt jól kerestem. Minden ruhám, fehérneműm magam vettem. Persze, nem újat. Arra nem teltt. De mégis volt mindenem, még haza is tudtam adni kosztra.

– És most?

– Nagy a konkurencia. Sokan vagyunk az állomáson. És mindig olcsóbban kell hordanunk a csomagokat. A fiákerok, autók is olcsók most. Most már csak ritkán akad jó napom.

– Szóval tízéves korod óta tartod el magad és családod? Hát mikor voltál gyerek?

A kis szutykos elbámul.

– Gyerek? Hát most is gyerek vagyok.

S nem tudja megérteni, hogy aki családfenntartó, az ne lehessen gyerek is egyúttal.

– De sohasem volt gond nélküli gyerekséged. Játszottál-e valamikor gond nélkül, vidám gyereksereggel? Élvezted-e a gyerekkorod? Voltak-e szép játékaid?

- Sohasem.
- És mit fogsz később csinálni? Tanulsz-e valamit? Vagy egész életedben csomagot fogsz hordani?
- Nem érek rá tanulni. Sem iskolába nem járhatok, sem műhelybe. Kenyeret kell keresnem. De bátyáim tanultak mesterséget, mégsem dolgoznak a szakmájukban, és ugyanúgy csavarognak, mint én.
- Honnan jössz most?
- Moziból.
- Mozira adod ki a pénzed? Nem találsz valami komolyabbat?
- Ingyen megyek. Segíték kipakolni a filmeket, hordok plakátokat érte.
- Mondja, sokáig fog ez tartani?
- Micsoda?
- Ez a nyomor.
- Még rosszabb lesz.
- De meddig fog tartani?
- Amíg hagyod, hogy a mozi uralkodjon lelkedben. Amíg a moziért dolgozol szabad idődben.
- Hát mit csináljak?
- Fogj össze kis társaiddal, bátyáiddal, bátyád társaival, anyáddal, apáddal és kezdjetez harcot a jobb életért.
- Hogy harcolhatunk mi?
- Nem vagytok egyedül. Megvannak a munkásság harcos szervezetei. Lépjetez be, erősítetez azt, és akkor győzni fog a munkások osztálya és az igazság.

Lőrinc Péter

5. szám (január 29.)

A SENTAI FŰRÉSZTELEP SZAKMUNKÁSAI SZTRÁJKOLNAK

(Sentai munkáslevelezőnkől)

A Sentai Fűrésztelep R. T. 43 szakmunkása sztrájkba lépett. Ma, amikor a gazdasági válság olyan méreteket ölt és a munkanélküliek száma olyan nagy, a sentai fűrésztelep szakmunkásainak nyomós okuk lehetett, hogy sztrájkba lépjenek. Az üzem a legszegényetesebb exploatació alapján áll. A sztrájkbizottság szerdán du. 4 órára gyűlést hívott egybe, ahol megjelentek a sztrájkolók, akik előtt Domány János elvtárs beszélt. Borzalmasak azok az adatok, amelyeket felhozott a gyárban uralkodó helyzetről. Az órabérek 1,25—3,50 között mozognak, úgy, hogy átlag egy munkás heti 60 órai megfeszített munkával csak 80—170 dinárt keres. Domány elvtárs apróra kiszámította előttük, hogy alapul véve egy munkás minimális szükségletét és a mai piaci árakat, egy munkásnak napi 43, vagyis heti 258 dinárra van szüksége. Ha ebből levonjuk, amit a munkaadó tényleg fizet, megkapjuk azt az összeget, amit az minden munkás szájából kivesz és zsebre rak. Más baj is volt. Ebédidő közben a munkásokat arra kényszerítették, hogy a gépeket rendbe hozzák. Miért ebédeljenek a munkások is olyan kényelemmel, mint például Gráf úr? Azután a munkát mindig öt perccel előbb kezdték és öt perccel később fejezték be. Innen ered a Gráf úr pocakja, a háza, aranyórája, na meg a fiókkülsői! Milyen szép is, ha valaki szorgalmas! Menjünk tovább! A gyárvezetőségnek szúrta a szemét a szakszervezet, és üldözte azokat, akik szervezve voltak. A gyár sok 16 éven aluli ifjúmunkást foglalkoztat, akiknek 1,25 dináros órabért adott! Így aztán a munkásoknak minden okuk megvolt, hogy sztrájkba lépjenek. Joggal követelik a szakszervezetek és bizalmiak elismerését, a 8 órás munkaidőt és egydináros órabéremelést.

Igazán nagyon szerény kívánságok. De a munkaadó tudván azt, hogy

végző szükségben a háta mögött áll a csendőrség, no meg a szocdem vezérkar is, eddig minden tárgyalás elől elzárkózott. Pedig a tavasz már itt van, és a sztrájkolók inkább kubikos munkát vállalnak majd, mint hogy engedjenek. A gyűlés lelkes hangulatban ért véget, és a sztrájkolók megfogadták, hogy követeléseik jogosságának a tudatában azokból nem engednek és készek a végsőkig kitartani.

A fa- és fűrészmunkásokat felszólítjuk, hogy a munkakeresés végett ne menjenek Sentára, a sztrájkolóknak pedig sikert kívánunk és azt, hogy a többi munkásokat is tömörítsék a Független Szakszervezetekbe, amelyek egyedül védik a munkások osztályérdekeit.

9. szám (február 26.)

Nyerhetnek cserébe egy egész világot.

Pacséri levelezőnk mondja: Ma reggel (vasárnap) hajnali 3 órakor kocognak az ajtón. Ijedt arcú fiúcska lihegi: „Betörték a zsandárok, kifeszítették a kaput és viszik apámat.” Ugrunk az ágyból, hogy amit lehet, megtegyünk üldözött elvtársunkért, mert úgy van, hogy „máma neked, holnap nekem”. Alighogy felcihelődöm. Jön ám Juhászné asszony és azt mondja: „Eltársak, baj van, viszik az uramat ezek a hóhérok, jöjjön, hogy legalább azt akadályozzuk meg, hogy meg ne kínozzák.”

Futunk a községházára, közben beszélünk néhány elvtársnak, hogy jöjjön. Az Otthonban összeverődünk vagy 8—10-en és beszélgetünk, hogy mit kellene tenni. Alig néhány perc után már jön két pribék és követeli, hogy menjünk haza.

Egyértelműen adjuk a választ. Megyünk, de nem haza, hanem a községházára.

És átmentünk és szóltunk a rendőrvezetőnek:

– Mi dologban tartóztatták le és hurcolták ide a mi elvtársainkat?

De a vezetőnek nagyon fejébe szállt a rangja és visszaéléséből bokrosodó hatalma, durván ránk esett:

– Takarodjatok innen! Az nem tartozik rátok. Ha el nem hordjátok magatokat innen, kiverünk.

– Csenedesebben, vitéz vezető úr! Nekünk nincs ügyvédünk, mert hogy szegények vagyunk. Mi egymás ügyvédjei vagyunk. Mi tudni akarjuk, hogy-mint esett már megint ez a törvénytelenység, s azt akarjuk, hogy ennek a sok gonoszságnak immáron vége legyen.

– Hát vége lesz! A faluban mi vagyunk az urak, és itt az lesz, amit mi akarunk.

Így szóltak a rendőrök, és nyolcan, valahányan szuronyos fegyverrel törtek ránk.

Azt mondja az egyik elvtársunk:

– Ne szálljatok szembe, merthogy ezek most azsan provokatőrök (agent provocateur)*. Látjátok, hogy csak ingerelnek minket, hogy valamelyikünk odaugorjon közibük és torkon kapja egyiket, s akkor közibetek lőhessenek és mint lázadókra ránk süthessék a kommunista bélyeget és elrabolhassák szervezetünket.

Szomszédom, akit az elkeseredett düh fojtogatott, csak annyit mondott: – Hát jól van; hazamegyünk, csak azért is, hogy leszavazhassunk 25-én.

Azzal elmentünk és nagy szomorúsággal beszélgettünk arról, hogy nagy igazságtalanság uralkodik ebben az országban, ahol azokat sanyargatják, azokat üldözi a zsandár, jegyző, szolgabíró, akik szorgalmas munkásai ennek a társadalomnak, s akiknek csak az a bűnük, hogy szegények. Míg mi elmentünk, addig a jegyző fellármázta a környék csendőrségét, és azok nagy lóhalálban megjöttek, összefogdosták az elvtársakat és a községháza udvarán az ismert módszer szerint gyötörték, vallatták az embereket. Juhászt, a feleségét és Balogot pedig Topolyára szállították.

Ekkor jött meg a híre, hogy a Ferrumban dolgozó Janó elvtársunkért rendőrt küldtek, ki a város rendőreivel összejátszva elhurcolta Topolyára.

Kedden hajnalban pedig lopva áthurcolták a négy elvtársunkat a magyar határon.

*

Így szól a levél. Micsoda kétségbeesett, szánalmas módszere ez a köznyomor enyhítésének! Terror, erőszak, üldözés ott, ahol kenyér kellene!

Hát belügyminiszter! A sifonérba akasztotta a reverendáját a miniszterségének idejére. Úgy látszik, lehányta magáról, nehogy Jézusra emlékeztesse vagy legalábbis azokra a prédikációkra, melyek a kőről és kenyérről szólnak.

*A szerk. megj.

Nagyon rosszul állhat annak az egyháznak a szénája, amelynek papja eltűri azt, hogy egy állásra éhes falusi jegyző egy falu népét a leggyalázatosabb eszközökkel kényszerítse arra, hogy őt válassza meg jegyzőnek, őt, akit mindenki... tudatlannak, rosszakaratúnak ismer, és éppen ezért szívből utál.

Milyen társadalmi béke várható egy országban, melyben veszedelmes akarnokok töltik be azokat a tisztségeket, melyeket a közbizalomnak kellene betölteni? Ilyen kortespolitika, úgy látszik, sehol sincs a világon. Mert itt még csak a kapitalista, nacionalista, a felekezeti érdek sem jöhet tekintetbe. Itt valami másról kell hogy szó legyen. Itt valami nagyon áporodott dolog bűzlik.

12. szám (március 18.)

AZ UTOLSÓ ÁLLOMÁS

(Munkáslevelezőnkől)

Bezdánban is, mint a legtöbb helyén a világnak, ahol a tőkés kizsákmányolás szegénységet, nyomorúságot terem, van szegényház, melyben a néhány munkaképtelen háborús rokkant és néhány olyan öreg munkaképtelen munkás tengeti életét, kiknek nem sikerült itthagyni még abban a korban ezt az árnyékvilágot, mikor a tőkés profitját még hizlalni tudta éhbéres munkával.

Ma ezek a kizsákmányolt, kiszipolyozott emberek nyúgei ennek az általános prédikációkkal végignyalt rothadt társadalomnak, mely csak azért nem üti agyon ezeket a szerencsétleneket, mert a szegényház úgysis előbb-utóbb, de mindenesetre időnap előtt eljuttatja ezeket a nyomorultakat oda, hová az agyonütés juttatná.

A szegényház lakói 10 férfi, 8 nő és egy 3 éves gyerek. Három földes lyukban vannak ezek a dologra képtelen emberek elhelyezve. Pizok, bűz és hideg minden szobában. A kisgyermek felvilágosít, hogy aki menni tud, az bent a faluban koldul. Négyen állandóan ágyhoz kötött tehetetlenek, gondozás nélkül, tetvesen fekszenek a szalmán.

Kéregetnek. Abból kerül elő az élelem, no és a község által kiutalt havi 10 dinár fizetésből, melyet a 250 mázsa búzán hízó plébános még 5 dinárral megtold.

Ezek a szegény nyomorultak természetesen, mikor néhány munkásképvisező került be a képviselő-testületbe, elpanaszolták ezeknek nyomorúságukat, és kérték, hogy segítsenek rajtuk.

Ezt nem bírta a csuhás elviselni. – Mit, hogy az olcsó könyörület, a könnyen kiszámítható és kifizethető könyörület alamizsnáskodás lehetőségétől megfosszák? Ez égbekiáltó! Mire fog hivatkozni a szentegyház, ha ezek a papi

alamizsnáskodás nyomorékai beszélni mernek? Mi lesz, ha elmondják, hogy a keresztény társadalom fölkent papja alamizsnáskodásainak értéke egy évben 1145 dinár. Azé a papé, akinek 60 lánca földje, 250 mázsa gabona járandósága, 32 ezer dinár fizetés, 28 öl fa, páronként 30 dinár párpénz és mint a keresztelés, temetés, házasság vámszedőjének, még sok ezer dinárka jövedelme van.

Ez a szörnyű jövedelem tehát, ahelyett, hogy a panaszosok száját ennivalóval tömné meg, bosszút áll. Bosszút áll a félkegyelmű asszonyon, a 3 éves kisgyereken, a haláluk óráját váró fekvő betegeken, és megvonja tőlük a havi 5 dinár segélyt.

Hm... Hm... hova teszi ez a szegények pénzét, hova lesz évente a 150 ezer dinár? Ha ezt pereputtyával együtt megennék, hát nemcsak az ajtón nem férnének be, de a faluba sem... Jó disznó legyen az, amely 6 hónap alatt megeszik 12 métermázsa búzát. 150 ezer dinár 5 vagon búza ára! – „Szent isten”. Plébános úr, ez nem egészséges dolog. Vagy hogy püspöksüvegbe és pásztorbotba fekteti a szegények adóját?

12. szám (március 18.)

***Munkátestvér! Május elsején ne nyúlj
a szerszámhoz!***

EGY VELIKI BEČKEREK-I VÉRSZOPÓ HOGY ÉRVÉNYESŰLNEK BECSKEREKEN A TŐKÉS TERMELÉSI REND IMMANENS TÖRVÉNYEI

Vel. Bečkerek, II. 28. – A munkás arra való, hogy a tőkés belőle kíméletlenül profitot préseljen. Így gondolkodik a kereskedő, a gyáros, a bankár, egyszerűen a tőkés. Az itteni kalapgyártó Dragan testvérek meg éppen különösképpen ezt az álláspontot foglalják el. Az ember tehetetlenségében szívfacsarva nézi, hogy az ilyen, szinte állattá vedlett ember mily bestialitással aknázza ki embertársát, hogy belőle lehetőleg legnagyobb hasznot húzhasssa.

A Dragan testvérek négy munkásuktól azt követelték, hogy 100 tucat kalapot készítsenek el egy héten belül, 11 órai munkaidő és 7 dináros órabér mellett. Azonban legérdekesebb a dologban az, hogy a túlórákért csupán 6 és fél dinárt fizet. Tudvalevő dolog, hogy egy jól táplált ember napi táplálékával szerzett testi erőt napi 8 órai munkával teljesen leadja, és hogy minden további perc, amelyet dolgozik, testét falja fel és testi erejének a leromlásához vezet. A munkás tehát túlórázással kénytelen testét és vérét feláldozni a tőkés érdekében. Az ilyen életmódnak természetesen az a következménye, hogy a munkás idő előtt megrokkban és legszebb éveiben elhal. Ha tehát a tőkés a munkástól állandó túlórázást követel, akkor az életére tör. Az ilyen gyilkosokat azonban a polgári büntető törvénykönyv nem üldözi, hanem – védi.

Az egyik Dragan testvér – amikor fenti parancsot kiadta – avval fejezte be mondókáját, hogy ha az illető munkások fenti kalapmennyiséget a megszabott feltételek mellett el nem készítik, akkor mehetnek a p...ba.

Az ilyen eljárás nem szórványos jelenség. Ellenkezőleg, ma az egész tőkésosztály nemzetközi méretekben egységesen s egyöntetűen tör a munkásosztály munkafeltételeire, és százezrekre rúg ma a Draganok száma. A tőkésék eme eljárásának oka a tőkés termelési rend gazdasági szerkezetében s az abból

kifolyó, esetről esetre bekövetkező gazdasági válságban rejlik. A tőkésék eme eljárására vonatkozólag Marx Károly azt jegyzi meg, hogy az nagyjában véve nem is az egyes kapitalisták jó vagy rossz akaratától függ, hanem hogy a szabad verseny a kapitalista termelés törvényeit az egyes kapitalistákkal szemben mint külső kényszerszabványokat érvényesíti. Ez más szóval azt jelenti, hogy minden tőkés, aki vagyoni helyzetét megőrizni vagy kibővíteni akarja, az kénytelen magát a kényszerszabványoknak alávetni, mert máskülönben a szabad verseny áldozatául esik s proletár sorsba süllyed. Természetes, hogy az egyes tőkésék egyéni tulajdonságaik szerint különféleképpen reagálnak a szabad verseny eme diktatúrájára. Ezért a munkásságnak meg kell értenie, hogy a munkásosztály nem csupán egyes tőkésék túlkapásaival áll szemben, hanem egy oly társadalmi renddel, amelynek fenntartása kizárólag széles munkásrétegek élete árán lehetséges. E tudományos megismerés a munkásosztály osztályharcának az irányát szabja meg. A tőkésosztály csak úgy tud a gazdasági válság veszedelmes örvényeiből kievezni, ha a proletárság munkaerejét pusztítja el. E veszéllyel szemben a proletariátus csak úgy védekezhetik, ha osztályharcos szakszervezeti és pártszervezeteibe tömörül, és a legszélesebb munkás és szegényparaszt tömegek mozgósításával a tőkésosztályllyal egy komoly, céltudatos és tervszerű harcot vesz fel.

Kritzman elvtárs egy helyen igen elmésen jegyzi meg: „A válság ideje a forradalmi lázadás ébredésének az ideje a proletariátusban... A proletariátus forradalma semmi egyéb, mint a proletariátus ellenhatása a burzsoázia törekvésével szemben, hogy a válságot, amelyet a kapitalista termelési mód anarchiája teremtett, a proletárság munkaerejének a megsemmisítésével likvidálja.

Z.

13. szám (március 25.)

Így mondják a százholdas gazdák, ezt állítják a magyarpárti korifeusok. Gradištén mindenkinek van fűtött lakása, élelme. Gradište eszerint Jugoszlávia egyetlen boldog városa, ahol nem éhezik senki. Gradištén mindenki el van látva.

De nehogy odakívánozzál, éhező munkanélküli testvéreim közül valamelyiketek is, mert Gradištén, elhiggyétek, mindenki el van látva, de különösen a földműves proletár.

A burzsujok beszéljenek akár állami, akár kisebbségi nyelven, el vannak látva olyan baromi lelketlenséggel, amilyent csak rossz álmában képzelhet el az ember – s a nincstelen olyan nyomorban él, amilyenre még a mi nagy nyomorúsághoz szokott szívünk is megdobban.

Valami Stajić nevű 300 láncnak volt nyomorult bérese Vince Károly munkástársunk, akit most, talán mert olcsóbb munkást kapott, kitett a munkából a földtulajdonos. Az idő még hideg volt, sem kenyér, sem tüzelőanyag. Őt gyermek sírt s kért enni, didergett a rongyos kis ruhájukban. Tüzelő nem volt. Szegény Vince Károlyné segíteni próbált a bajon, összevágta a székét. Mi az a szék azonban a kemencében? Semmi. Kivette a paraszát, a szoba padlójára tette és akörül melegedett a család.

A gonosz széngáz azonban hamar véget vetett a melegedés lehetőségének. Egyszerre csak rosszul lett az asszony, a gyerek. A proletárásszony nem is tért magához többé, harmadnapra itthagya ezt a nyomorúságtól, szenvedéstől undorítóvá vált életet, de itthagya 5 ápolásra szorult gyermekét is, kik most hiába sírnak, nincs csitító hang, mely elaltatja, mely megbékíti ezzel a gyilkos társadalmi renddel.

A Magyar Párt lelketlen kortesei pedig, a Kovács Péterek, az Antal Ferenc, hogy ne kelljen egy garastól megválniuk, hogy a munkás éhbérét tovább is fenntarthatassák, azt hazudják, betyárul, hazugul, hogy Gradištén nincs ellátatlan...

Vincéné halála azonban rajtuk szárad...

19. szám (május 6.)

***A független szakszervezetek harcolnak
a munkanélküliek érdekeiért!***

A sentai fűrésztelep munkásai Wolf, Gráf és Atlasz urak embernyúzását nem bírták tovább, és az év kezdetén a munkásság egyedüli jogos fegyverével próbáltak küzdeni, hogy a tüdővésztes sápadt asszonyaiknak és síró gyermekeiknek csak egy kis darab kenyérrel többet harcoljanak ki a gyáros urak sok millióra menő profitjából.

Az elvtársaink egy része hőiesen kitartott a harcban, de mint már sokszor megtörtént, akadtak soraikban a csuhások és a mai tőkés társadalmi rendszer által elbutított huligánok, akik nem látták be, hogy míg az asszonyaik és gyermekeik télen éheznek és fáznak, addig a 18 ezer dináros havi fizetéses igazgató urak és feleségük 100—120 ezer dináros prémbundákban járnak, és mindennap a kívánságuk szerint telezabálják magukat a legfinomabb ételekkel, déligyümölcssel és több ehhez hasonló rettenetes összeget felemészítő ingyenségekkel.

Már a sztrájk kezdetén akadtak kutya módra hízogó huligánok, akik sztrájk törő huligán módjára visszamentek dolgozni, és ezáltal a legnagyobb bünt követték el az egész világ dolgozóit ellen.

Ezek közé tartozott Gordán János sötétségben tévelygő munkás is, aki már a sztrájk kezdetén, dacára, hogy kvalifikálatlan munkás volt, eltanulta az egyik gépnek a kezelését, és ezzel a sztrájk bukását elősegítette, a további sorsáról egy rövid hír számol be a burzsoá napilapokban a következőképpen:

„Sentáról jelentik: Halálos szerencsétlenség történt a sentai fűrésztelepen. Gordán János huszonöt éves munkást a lendítőkerek elkapta és olyan erővel vágta a földhöz, hogy a szerencsétlen ember szörnyethalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.”

Mit gondoltok, szerencsétlen, kuli sorban szenvedő fűrésztelepi munkástestvéreim, mi fog most történni? Mint rendszeren, meg fogják állapítani, hogy a felelősség a munkást terheli, és ti pedig tovább is nemcsak a verejtékekkel, hanem az életetekkel is kell hogy fizessétek, hogy az igazgató urak tovább is gondtalanul kártyázzanak a kaszinóban és elpezsgőzzék a ti véres, verejtékes nehéz munkával, 18—20 órás munkaidővel összekeresett millióitokat, a részvényes urak pedig gondtalanul pocsékolják Velencében, a Riviérán parfümös szajháikra a ti véres verejtékekkel megdolgozott jogos munkabéreteket.

Ti pedig, félrevezetett sztrájktrőő Gordán Jánosok és a többiek, most már lássátok be, hogy a tőkés, mikor szüksége van rátok, hazudik, hízeleg, vállat vereget és végül az életeteket is követeli a profitja érdekében.

Testvéreim! Fűrésztelepi munkások! Gyertek, szervezkedjétek, hogy a Független Szakszervezetek harcos zászlaja alatt megtoroljuk az urak gazságait.

Le a sztrájktrőő huligánokkal! Éljen a kérlelhetetlen osztályharc!

Sentai munkáslevelező

20. szám (május 13.)

A földmunkás sorsa a legnehezebb; nemcsak azért, mert mezőgazdaságunk teljesen külterjes, a legkevesebb munkáskezet igénylő veteményeket termel, s így a legkisebb jövedelmet biztosítja magának a termelő, és mert a munkások emelkedő létszámához képest a munkaalkalom egyáltalában nem szaporodik, hanem azért is, mert a földmunkások voltak legtartósabban a papok, tanítók türelemre intő prédikációinak hatása alatt. Tapasztalataik fogyatékosak, és elhitték, hogy ez a világrend, ez a társadalom megváltozhatatlan, a szegény csak a gazdag jóvoltából, kegyelméből élhet, és ezért a meghunyászkodás és alázatosság volt a kenyere a mellett az emberfölötti munka mellett, melyet sok évtizede egyetlen iparágban sem követelnek a munkástól.

Kishegyesi munkástevéreink sorsa talán a legnehezebb volt a Vajdaságban. Nemcsak a mostani kereseti lehetőség a legnyomorúságosabb, hanem a nyárra való kilátás is olyan, hogy az ideinél sokszorta nehezebb tél elé néznek a kishegyesi munkáscsaládok. Ma a legjobban fizető gazda Kiss Károly nevű magyarpárti burzsuj, aki répakapálás és egyelésért napi 20 dinár napszámot fizet. Kriszháber tanyáján pedig valami Bödör nevű hajcsár most kínálja az aratórészt, 7 láncot szán egy kaszára tizenegyedért és 1 mázsa kommenciót. De be kell hordani a részesnek 150 lánc termését és elcsépelni, 9 lánc füvet lekaszálni és behordani robotban. Hatodos kukoricát kaphat, amennyit akar, de nemcsak kapálni kell azt, hanem hatodáért a saját babjával beültetni és a saját cirokmagjával körülvetni, hogy legyen kéveköző.

Általában pedig 10—15 dinár a napszám, mely állandó éhezéssel biztosítja a földmunkás életét s a télire az éhenhalást.

Aki a föld népének ezt a betyár, züllött kiuzsorázását megtűri, az a leg-

megátalkodottabb ellensége ennek az országnak, minekünk munkásoknak minden eszközzel útját kell állani ennek a munkásgyilkolásnak.

Az állam kormánya nem védi meg az életünk, túri, hogy itt a mi életünkkel rablógazdálkodást üzenek lelketlen földuzsorások, sőt nemcsak túri, hanem támogatja is. Ezért zárta le a munkásotthonukat, ezért engedte meg, hogy kivándorlási hiénák büntetlenül kifosszák a nincsteleneket, elvívén utolsó párnájukat is.

Nos, kishegyesi munkástestvéreim, segítsetek magatokon! Te már hallottál róla, hogy amit egyedül nem tudsz elérni, egyesült erővel végrehajthatod.

Ne menjetek el bérletörőnek más vidékre, és ne engedjétek meg erőnek erejével, hogy bérletörők jöjjenek hozzátok, aztán állapotodjatok meg, hogy mi az utolsó napszám és azon alul senki munkát ne vállaljon, s magatok mondjátok meg, hogy ki mennyit dolgozzék. Ha ti egyesültök, a ti erőtökkel nem fog bírni sem a Kiss pénze, sem a Bödör kapzsi falánksága, sem pedig a burzsoá kormányok terror-közigazgatása.

Kishegyesi munkások, egyesüljétek, és akkor veletek lesz a világ egyesült proletariátusa is.

MI EZ?... VIHAR LESZ?

Sveticévo kis házai mögött húzódnak Ada község földjei. Eddig ezeket a földeket azok a földmunkások kapták bérbe, akiknek porta nélküli kis házaik mögött terült el. Ki-ki kapott a háza végében néhány kapával.

Most, mikor az éhség a szegény népet a csendes éhenhalás, az öngyilkosság, a gyilkosság, a lázadás gondolatával foglalkoztatja, mikor a legbutább embernek is be kell látnia, hogy az éhezõ földmunkásokon segíteni kell, akkor az adai gazdák érzésvilágát hüen kifejező előljárók, élükön a százlán-cos bíróval, éppen az idén, éppen a legnagyobb nyomorban el akarják venni a földet. A proletárok azonban nem engedik, erőszakkal birtokban tartják a kis kertecskét, mely néhány métermázsza krumplit biztosít nekik. A gazdák nem engednek, kimondják, hogy aki május 15-ig nem fizet, azt kilakoltatják. Azok az előljárók intézkednek így, akik az általuk bérelt községi földekért csak augusztus végén fognak fizetni bért.

Mit akarnak ezek?

Valami szörnyű nagy viharok kell jönni, valami világcatasztrófának, hogy a kis és nagy burzsujok így elvesztették a fejüket. Mi szegény földtúró proletárok a nagy társadalomrengésből csak azt tudjuk, hogy évről évre kevesebb a kenyér számunkra, hogy az, akinek van valamije és dolgozó kezére szorul, mind kegyetlenebb kapzsisággal, falánksággal és gyűlölettel tekint reánk, azokra, akik nélkül elvész, akik nélkül mint szárazra vetett hal fullad meg sok földjétől, tanyájától.

Azt mondják, hogy világszerte elégedetlen a munkásság, világszerte koplal, fázik és jussát követeli. Nem lehet adni neki? Hát nem lehet megfizetni a megdolgozott bért? Talán éheznek a tőkésék, a gazdák is? Hát nem az az elégedetlenség gyógyszere, hogy adunk az éhezőknek, az elégedetleneknek?

Igen, rendes, egészséges társadalmi viszonyok között így van, mert a józan ész ezt parancsolja.

Ma megőrült a burzsoázia, ész nélkül rohan a vesztébe. Valami világégés indul meg, mert az a fejvesztettség, ahogy a nincstelenek éhségét, elégedetlenségét a legbaromibb gonoszsággal szítja, fokozza, azt csak úgy teheti, ha érzi, hogy előtte a pusztulás, és eljövendő sorsáért akar még most az utolsó pillanatokban bosszút állani.

Azt a politikát, amit itt a Vajdaságban a gazdák művelnek, másképpen megérteni nem lehet. A magyar papok és tanítók keze alatt nőtt gazdák butasága, szűkeszúsége közismert, de ezt az eljárást még ekkora butaság sem menti.

Ezt csak a pánik menti, amelyen azonban segíteni nem lehet, legalább nekünk nem, kiket a cselekvő lehetőség minden eszköztől megfosztottak.

– Mi munkások várunk – hát jöjjön, aminek jönni kell.

KAPITALISTA BECSTELENSÉG!

A cservenkai cukorgyár hiénái, akiknek a Stari Sivac-i határban néhány száz répaföldjük van, azzal kedveskedtek a Stari Sivac-i földmunkásoknak, hogy ők mint kenyéradók munkához fogják juttatni a munkanélkülieket

a répföldeken. Április 30-án vagy 400 St. Sivac-i földmunkás ki is ment a Peisz-birtokra, hogy munkába álljon, úgyszintén ugyanannyi Cservenkáról, s amikor a munkások a helyszínen voltak, valami Schulz névre hallgató intéző úr röhögve, pimasz hangon kijelentette, hogy katasztrális holdanként fizet 2,20 dinárt a gyomlálásért és pótültetésért. Az emberek állítása szerint legalább 16 ember kell ahhoz, hogy egy nap egy holdat elvégezzenek, tehát még 14 dinár sem jut egy emberre. 14 dinár, vagyis 3 kiló kenyér. Mennyi becstelenség, arcátlanság kell ahhoz, hogy egy munkást ennyire kizsákmányoljanak, ezt csak a mai gyalázatos kapitalista rendszerben lehet csinálni. Erre nincs törvény, ezt szabad, ez nem kommunizmus, ez törvényes igazság. Hisz van elég munkanélküli. Hadd dögöljenek rakásra. Hol van most a belügy-miniszter? Ugyanekkor a múlt évben ez a díszes társaság a részvényesei között kiosztott 200 millió dinár osztalékot hivatalosan, ami a mérlegükből kitéűnik, és mennyit osztott ki amúgy. És ezt hívják nálunk úgy, hogy tisztességes polgári haszon. Tehát mindezekből is meg lehet állapítani, hogy ahol a munkás kizsákmányolásáról van szó, ott nincs törvény, ott szabad minden, és az urak csinálhatnak, ami nekik tetszik, mert az ő zsebük úgy kívánja. Erre nekünk munkásoknak csak egy válaszunk lehet. Mindnyájan be a szervezetekbe, hogy egyesült erővel megvédhessük a meztelen életünket, amelyet már ma a törvény sem véd, mert a kapitalisták már annyira szemtelenek és annyira erőseknek érzik magukat, hogy ha nekik dolgozunk reggeltől estig, még majd nekünk kell ezért fizetnünk, mert voltak olyan kegyesek és megengedték, hogy a kincseiket rakásra hordjuk.

Stari Sivac-i és cservenkai testvérek, meddig fogtok még aludni?! Ha azt akarjátok, hogy meg tudjátok védeni nyomorúságos életeteket, mindnyájan be a független szakszervezetekbe!

Előre! Fel a fejjel!

Éljenek az osztályharcos független szakszervezetek.

Fiksz

20. szám (május 13.)

POKOLI VISZONYOK A NOVI VRBAS-I SINGER-FÉLE TANYÁN

(*Mali Idoš-i munkáslevelezőnkől*)

Ha ennek a tanyának csak közelébe is ér a munkás, megborzad, mert eszébe jut, micsoda embernyúzás megy ott végbe. A sok közül elmondok néhány jellemző esetet, hogy a Pap István névre hallgató profitrabló hogy bánik alárendelt munkástevéinkkel. Mikor télvíz idején a trágyszállításhoz egy ifjúmunkás elvesztette a lapátot, a hajcsár úr a legocsmányább szidalmakkal és kegyetlen fenyegetéssel arra kényszerítette, hogy kézzel hánnyja le a kocsiról a ganét. Egy másik munkástársunkat, mert vissza mert felelni neki, úgy vágta fejbe vasvillával, hogy menten elborította a vér: munkástársunk jelentést is tett az ügyészségen, de persze, ő csak szegény munkás, így a panaszát figyelembe sem vették. De mikor Skuban Andrija munkástársunk a hajcsár úr kapafenyegetésére fejszét ragadott, a hajcsár úr feljelentésére rögtön be is vitték munkástársunkat a község házára, ott jól elverték, aztán három hónapra bezárták a sombori fogházba, és szegény családja télvíz idején kenyér nélkül maradt. A három hónap végével elment a község házára, hogy a bennmaradt bérét követelje, akkor meg úgy megverték szegény munkástársunkat, hogy utána három hétig nyomta az ágyat.

Az ilyen állapotok nem azért vannak, mert a hajcsár ilyen vagy amolyan ember, hanem azért, mert ilyen bánásmódban csak akkor részesíthetik a földmunkásokat, ha nincsenek szervezve. Világosan láthatják ezekből földmunkás testvéreink, hogy az egyedüli mód jobb munkafeltételek, emberibb bánásmód elérésére az erős szervezet és a szervezkedés.

Földmunkások! Szervezkedjétek, olvassatok munkásújságot és a munkásirodalmat, és küzdjétek a városi proletársággal együtt a szebb életért!

MILYEN LESZ A HOLNAPUNK?

(Maradiki munkáslevelezőnkől)

A maradiki munkások is már előre elképzelték, milyen nyomorult lesz a telük. Hiszen a tavalyi 30 dináros kapálási napszám után is óriási nyomor közepette vergődtek át a telet, arra számítva, hogy majd az idej kapálás jobban meg lesz fizetve. Csakhogy ember tervez – bursuj végez! Például Kantičné Őnagysága, ahol megértük, hogy az első tavaszi munkáért 20 dináros éhbért kapjunk. Jóízű dolog lehet ez a gazdának meg a hajcsárnak, hogyha a 112 lánc kukoricát ilyen könnyű pénzért megkapáltathatják.

Hát még milyen jól ízlik a munkásnak, mikor hajnali fél három óraker kikel az ágyból feleségével együtt és otthagyja kis családját főtt étel nélkül, fésületlen, mosdatlan, éhesen, rongyosan. Gyalogol az ember meg az asszony hat kilométert a munkahelyig, azután ahogy a nap fölpillant, kapálni kezd, és csinálja, amíg a nap el nem tűnik az égboltról. Mire nagy fáradtan hazagyalogol, otthon a jó vacsora helyett csak éhező, síró-rívó apróságait találja, s jó, ha egy kis rántott levest tud nekik adni. Ember, meddig bírod ezt a marhaigát vonszolni? Nem jó volna-e negyvendináros napszámot kiverekedni, hogy az asszony otthon maradhatna a gyerekeket gondozni és egy kis szűkös ételt főzni?

Csakhogy ha szervezkedünk, hogy jobb legyen a sorunk, vannak munkástársaink, akik visszariadnak attól, hogy a gazda nem fogadja majd el, mert ráfogja, hogy kommunista. Ezért kénytelen lenne más vidékre menni munkát keresni. De gondolják meg ezek a munkástestvéreink, hogy ha mindenfelé szervezkedik a dolgozó nép, akkor gazdauraimék hiába kommunistáznak bennünket, legfeljebb saját maguknak lesz muszáj megmunkálni a földet,

ha szervezett munkás nem tetszik nekik. Ezért csak a szervezkedés lehet a jobb jövő útja.

Nem veszedelmes emberek azok, akik a kollektív szerződést hirdetik. Vagy talán inkább a tisztelendő úrnak hisznek, aki azt hirdeti, hogy 60 meg 80 dináros párbért fizessetek, titeket pedig a mennybéli népkonyhára utal. Persze, ez nem kommunizmus. A kizsákmányoló munkaadó meg a plébános úr ugyanis ettől már ezen a földön jóllaknak.

Mi is jól akarunk lakni. Ez az egész.

23. szám (június 3.)

A SZERVEZETLEN MUNKÁSOK KÁLVÁRIÁJA

Itt a tejjel-mézrel folyó Kánaánban, ameddig a szem ellát, bőséges, kenyeret termő szép gabonaföldek között fekszik Temerin nagyközség. A község körül terpeszkednek a dobrovoljacok agrárreformjától megnyirbált urasági földek, itt-ott gazdagabb parasztok földjei – a község lakosainak a kilenctized része nincstelen proletár.

Ezt a szegény, de szorgalmas munkásnépet proletársorsa közeli és messzi vidékekre űzi, hogy sovány kenyerét baromi munkával megkeresse. Vannak, kik hetekre, mások hónapokra hagyják el szegényes házikójukat, hogy másoknak bőséges profitot, maguknak pedig sokszor még útravalót sem kereshetnek.

Decemberben beállított hozzájuk egy hiéna, kubikmunkára keresett igavonókat. Jött a tél, a nincstelenség hajtotta a szegénységet kenyér után. Montenegróban a tengerparton kellett sóbánya részére kubikolni. Megegyeztek: 10 dinár kubikmétere, oda- és visszaszállítás.

Megérkezésük után ki-ki nekilátott a talicskájával a munkának. Sómeden-céket csináltak. Azonban ez eltért a többi munkától, vizes és emiatt még nehezebb volt a föld. Még a rántott levesre valót sem tudták megkeresni. Haza akartak jönni, majd huzavona után 12 dinárt ígért kubikjáért. Később pedig vízben kellett dolgozni, emiatt zúgolódtak. Ő, a mérnök úr pedig kajánul gúnyolódva küldte víz alá a munkásokat: „Idi u vodu”.

A kubikosok időközönként az elvégzett munkát le akarták mérni, és magukat kifizettetni, azonban a „mérnök úr” ebbe nem ment bele, és csak apró előleget adott. Februárban már erősen követelték a lemérést. Hazudott a munkásoknak, hogy majd 15-én egy másik mérnök úr fogja lemérni. 15-ike is

elmúlt, sehol semmi. Erre a kubikosok zúgolódtak, és megválasztottak öt embert, hogy követeljék a fölmérést. Az irodából a legdurvább hangon kiutasították a küldötteket: „Nektek a munkán a helyetek, takarodjatok az irodából.”

Ezek hivatkoztak, hogy 15-re ígérte a fölmérést. Erre az „úri” ember újra kinyitotta a „művelt” száját és azt mondta, hogy „Svi lažu” – mind hazudik. A munkások ismerik a sorsukat, túrni a megaláztatást, dolgozni és szenvedni.

Végre 25-én megjött a másik „úr”. Felmértek, és csak 86 kubikméterrel mértek kevesebbet, s a megmaradottra csak 10 dinárt fizettek kubikjéért. Ezt a munkások bepanaszolták a hatóságnál, azaz bepörölték az ördögöt az anyjánál. Akár a sóhivatalban perelték volna: egyik holló nem vájja ki a másik szemét.

A betegsegélyző levonásánál is becsapták őket, egyenként 50 napra 104 dinárt vontak le, holott egy-egy után 51 dinár jár, annak is törvény szerint fele a munkáltatót terheli.

Négyhónapi kínos munka után kénytelenek voltak otthagyni a munkát. Jellemző, hogy azelőtt ottani, Crna Gora-i proletárokkal dolgoztattak, akik a jó bánásmód és a becsapások miatt agyon akarták ütni azt az „úri betyárt”.

Hogy teljes legyen a kép, hazafelé már nem fizette az utat és két munkástársunkat, mert csak Bosna-Brodig tudta az utat fizetni, B.-Brodiban a rendőrség letartóztatta.

Ez a magát mérnöknek nevező rohadt lelkű salak abból a hordából való, amelyet az orosz proletár testvéreink titáni felszabadulási harca kidobott magából. Eljöttek hazulról, mert a felszabadult orosz proletár testvéreinket nyúzni tovább már nem lehetett, hogy azután itt folytassák bosszúból még élesebben azt, amit otthon kénytelenek voltak abbagyni.

Akik dolgoztatnak, azoknak egy céljuk van: a profit. Ebben ők egyformák, csak az egyik túl durva, szemtelen, cinikus, igazi rablóbetyár; a másik finomabban, ravaszabban kényszeríti a munkást a profit kitermelésére. Hogy ezt elérhessék, nemzetközileg az egész világra jól át vannak szervezve, és nagy-szerű butító gépezetet tartanak fenn a szegénység megnyúzhatóvá tételére.

És ennek a segítségével képes ez a maroknyi élősd a nagy tömeget kizsákmányolni.

Munkástársaink! Ha gondolkoztok, rá kell hogy jöjjetek arra, hogy szervezett támadás ellen csak szervezeten lehet védekezni. Az utóbbi idők bebizonyították, hogy a munkásosztály életszínvonala állandóan süllyed, ennek pedig egyik oka az összetartás hiánya: a szervezetlenség. Évezredek óta vezetik, csalják, becsapják és kizsákmányolják az urak a szegény népet. Ma már a munkásságnak az osztálytudatos része szervezeten küzd a munkásosztály életének jobbá tételén, azonban ennek a harcnak csak úgy lesz eredménye, ha a paraszti munkás kezét nyújt a városi proletárnak, és minél nagyobb számban tömörülnek egy táborba, mert csak szervezeten és csakis így lehet a munkásság helyzetén változtatni. Úgy a paraszti, mint az ipari munkás, ha gondol önmagára, családjára és az utánunk követők jövőjére, teljesíti proletárkötelességét! Be az osztályharcos független földmunkás szervezetbe! Szervezetlen munkástársaink! A szervezett munkások és az idő hív benneteket – szervezkedjetek!

25. szám (június 17.)

A dögrováson levő mai kapitalista rendszernek van Sentán egy hű csatlósa: Erdélyi úr. Ez a kitűnő honpolgár a munkásság lelketlen kizsákmányolásában annyira ment, hogy most, mikor az egész országban egységes rendeletet dolgoztak ki a munkaidő szabályozásáról, a középkori kínzókamrákhoz hasonló szövőműhelyében az eddig amúgy is törvénytelen 10 órai munkaidőt 13 órára emelte fel, és az amúgy is csekély fizetést, ami hetenkint 50—70 dinár közt váltakozik, tehát éhbérnek sem mondható, 30 százalékkal redukálta. Erdélyi úr műhelyének nevezett tuberkulózis-telepén a munkásvédelemnek híre-hamva sincs: egy humánusan gondolkozó ember sokkal több gondot fordít az igavonó barmainak egészségére, mint ez a munkásnyúzó. A műhely egy szénapajtához hasonló alkotmány, vizes talajon, földes, minden szellőztető berendezés nélkül. Ha nyáron nagy a hőség, kinyitnak minden ablakot, és akkor a munkások igazán nem panaszkodhatnak, hogy Erdélyi úr nem gondoskodik porról. Ezeknek a törvénytelenségeknek a láttán önkéntelenül is felvetődik az a kérdés, hogy miért nem szervezkednek a munkások, hogy jobb munkafeltételt és jobb bért kapjanak. A felelet nagyon egyszerű:

A mai tőkés társadalmi rendszerben a tőke csatlósa mindent elkövetnek, hogy a munkásság gondolatmenetét eltávolítsák az őket érdeklő kérdésektől. A tömeg nagy része a hosszú munkaidő után testileg és szellemileg kifáradva semmivel sem törődik, és teljes apátiával viselkedik mindennel szemben. A másik része pedig a csuhások védnöksége alatt álló Katolikus Legényegyletekben birkamódra vezeteti magát a szoknyás prófétáktól. Vannak azután egyesületek, úm. kereskedő ifjak, zsidó ifjúsági egyesületek, műkedvelő körök stb., ahol a munkások a munkaadójuk vezetése és ellenőrzése mel-

lett működnek. Természetesen, hogy ezeknek az egyesületeknek semmi komoly céljuk nincs: kizárólag arra szorítkoznak, hogy a munkásaik figyelmét, ha kell, terrorral is elvonják az igazság felismerésétől. Attól az igazságtól, hogy csak szervezkedve, egységesen tudnának maguknak jobb és emberibb életet biztosítani, és csak így tudnák elérni az osztálymentes társadalmat, ahol megszűnik az Erdélyi urak basáskodása 12—14 éves leánygyermek felett, és csak annak lesz joga az élethez, aki dolgozik.

Jöjjetek a kérlelhetetlen osztályharcos független szakszervezetekbe, hogy kivédjük a Tőke folyton megújuló támadásait.

29. szám (július 15.)

A TITELI HÍDÉPÍTŐ MUNKÁSOK SZENVEDÉSEI

(*Munkáslevelezőnkől*)

Itt dolgozom Titel és Kničanin között a Tisza közepén, az új gyalogjáró-híd építésénél. Ez alkalommal meg akarom ismertetni munkástársaimmal azokat az állapotokat, amik itt uralkodnak. Cais i Majslnak hívják azt a két mérnök vállalkozót, akik mellesleg mondva vagy még 3—4 helyen vállaltak hidépítést és akiknek van praxisuk abban, hogy kell kisajtolni a proletárból az utolsó csepp vért is. A vállalatnak a főoszlopa, illetve főhajcsárja Steić pénztárnok úr (civilben nagybirtokos), az egyik főnök sógora, aki korlátlan hatalommal van fölruházva, például: ő állapítja meg mindenkinek a fizetését, ha valakinek a fizionómiája az ő ízlése szerint formálódott, az jobb fizetést kap, akinek az arckifejezése egy kis öntudatot árul el, annak gyöngébb fizetés jár. Folytonos szerszám- meg anyagihiány van, és főleg ennek, no meg Frank „ácspallér” alhajcsárnak köszönhető az a szerencsétlenség, ami itt történt 9-én délelőtt 8—9 között.

Paja Babić munkástársunk 3 és fél dináros órabér mellett dolgozott, mint segédmunkás az ácsok mellett. Az említett reggelen egy rozoga csörlőn egy hatalmas faállványt húztak fel a munkások, köztük Babić munkástársunk is. Frank alhajcsár úr, hogy a kapitalista urak kedvébe járjon, nagy ordítások között akarta bebizonyítani, hogy az ő korlátolt feje az csalhatatlan, és az így jó lesz a többi munkás figyelmeztetése ellenére. Az állvány összedőlt, a csörlő visszaszalasztott, és Babić munkástársunkat maga alá temette, mellkasát összezúzta, vért hányva, eszméletlen állapotban becipeltek (kézzel!) a raktárba, ott a földre fektették, majd nagy nehezen beszállították Novi Sadra a Futaki úti kórházba. Vajon meddig fognak ezek az állapotok tartani,

munkástestvéreim? Nem látjátok még mindig be, hogy egyesült erővel az effajta disznóságoknak véget vethetnénk? Föl, testvérek, a harcra, be a független szakszervezetekbe, harc egy szebb jövőért!

30. szám (július 22.)

A demokrata urak legügyesebb és legmozgékonyabb ügynöke, Kerepessy képviselő úr addig ágált, szavalt, memorandumozott, míg a szociálpolitikai miniszter kiadott egy halva született rendeletet az aratási szerződésekről és bérbizottságokról. Kerepessy úr gazdáival, a demokrata és radikális földbirtokosokkal és nagygazdákkal olyan ügyesen játszott a „népmentést”, hogy a tőkésék sem fizettek rá és a proletárnak is kitűrülték a szemét – jószándékkal. A rendelet ugyanis csak június 28-án érkezett le a községekhez és törvényhatóságokhoz, ami más szóval annyit jelent, hogy eső után köpönyeg volt, mert akkor már minden nagygazda megkötötte a munkásokkal az aratási szerződést, potom, hitvány bérekkel.

A burzsoázia miniszterei, Kerepessy úrral együtt tudják kötelességüket és az egész dolgot úgy rendezték meg, hogy jaj, ne legyen belőle semmi komoly munkásvédelem, ellenben a jámbor proli essen hasra a tőkés urak finom és megértő szíve előtt. A választások a levegőben lógnak, a radikális-demokrata népnyzók ilyenkor nagyon ravaszul és sok praktikával csinálják a maguk dolgát. Kerepessy úr, akinek igen jó a szimatja, rávette a többi urakat, hogy egy kis munkásvédelem-félével állítsák falhoz a szegénységet – „hadd lássa a nép, hogy szeretnének segíteni rajta”. Az urak főnöke, a miniszter úr ki is adta a rendeletet, amikor már a fenének se használt, a községek megkapták, de – nem hajtották végre. Néhol még a népbolondító játékra is lusták voltak a tőkésék, akik egész egyszerűen így okoskodtak: minék udvarolni a bűdös munkásnak, itt a csendőrség, az majd elintéz mindent. Sentán azonban végigjátszották a komédiát, Kerepessy úr megcsináltatta a bizottságot, amelynek hamarosan dolga is akadt. A cséplőgép-tulajdonos urak olyan éhbérrézt

adtak a munkásoknak, hogy azok kénytelenek voltak a munkát beszüntetni. Miután az urak látták, hogy a szép szó már nem segít, összehívták a bizottságot, és a munkások követelésének egy kis részét teljesítették. Kerepessy úr „learatta” a sikert: a sentai prolik előtt büszkén díszelgett a munkásbarát és honmentő szerepében. Azt elfelejtette, hogy a földmunkások nagyon jól tudják, hogy a képviselő úr pártbeli hívei, a demokrata nagygazdák az egész Vajdaságban a munkásnyúzók táborában vannak, és – kortesfogás hiábavaló – a proletárok ezért a kis tál lencséért nem adják el testüket-lelküket az ördögnek: a vajdasági uraknak.

Ebből a sentai esetből sokat tanulhatnak elsősorban a sentai szakszervezetek osztálytudatos tagjai. Az ő hibájuk, hogy Kerepessy úr zavartalanul végigcsinálhatta ezt a komédiát. Nekik lett volna kötelességük élére állni a sentai munkástömegek mozgalmának, és agitációval, áldozatkészséggel odahatni, hogy e helyett a felülről jött malaszt helyett a proletárság közös erejével harcoltak volna ki nem morzsákat, de valóban jobb feltételeket a sentai szegénység számára. A hibát azonban még jóvá lehet tenni – és jóvá is kell tenni – azzal, hogy a tények segítségével leleplezik a burzsoáziának ezt a sentai manőverét.

31. szám (július 29.)

A Novi Itebej-i földmunkások helyzetéről az alábbi tudósításban számolunk be. A helyi csoport memorandumot nyújtott be a község elöljáróságához ez év május 28-án. Az erre hivatott gyűlésen kellett volna foglalkozniuk e kérdéssel, azonban arra sem méltatták, hogy napirendre tűzve tárgyaltak volna róla, holott megkövetelték, hogy okmánybélyeggel is lássuk el. A csoport bizottságot is küldött a gyűlésre. Így aztán mégis ejtettek róla néhány szót. De kijelentették, hogy ők semmilyen írásbeli ígéretet nem tesznek. De majd ők az ő „emberségük” után, jó belátás szerint jól megfizetnek. Elérkezett az aratás, a gabona emberemlékezet óta nem volt szebb, mint ők mondják, kivéve egy csekély részt, amit a jég megrongált, de az is fizetett katasztrális holdanként 6—7 métermázsát. A munkásokat a gyomor korbácsolta, ők meg fizettek az 1927. évi 50—60 kg helyett 70—80 kg-ot, holott az 1927. évi átlagos 6—7 mázsa termés helyett 13—14 mázsát kaptak. Százalékos fizetést egyáltalán nem adtak, nehogy egy kicsi is igaz legyen ígéretükből. Hát ilyen az ő emberségük. Így egy szegény család egy kaszával kereshetett 3 és fél—4 mázsa búzát, míg százalékkal feljutottak volna ennek kétszeresére. A cséplési feltételek sem jobbak, mint az 1927. évi, csupán a munka nehezebb. Egyik szerbittabéi gépnél a tulajdonos is egy részt húz a munkások keresetéből, mert ő a fűtőt helyettesíti, holott a gépész őt semmire sem használja, mert Fordsonnal hajtják a cséplőt. Emellett közös kapzsiságuk arra is rávitte őket, hogy $9\frac{1}{2}$ százalékért csépelnek, és ebből a munkásoknak csak 3 és fél százalékot adnak. De már hajnali 1— $1\frac{1}{2}$ órakor kezdődik a cséplés és este fél 10—10 óráig nincs vége. Egy másik gépnél, amelynek Biacsi András magyarcsernyei földbirtokos a tulajdonosa, úgy csépelnek az ittabéi munkások, hogy

a búzatábla közepére kell állítani a gépet, és a kocsik hordják folyton a gabonát, és nem győzik elég szaporán, és így két gépmunkás is állandóan kell, hogy hordani segítsen. A munkások zúgolódtak, és követelték Divéki Sándor úgynevezett bandagazdától, hogy ne engedje, hisz így ráfizetnek. De ő azt felelte, ő a gépgazda, őt segíteni kell. Mintegy 400 hold földje van szegény Biacsinak, ebből számos holdon több mint 20 mázsa termett. A gépmunkásoknak ő is csak 3 és fél százalékot ad, ő szegény nem bírna még két munkást a hordásért fizetni. Egy munkás nem győzte szó nélkül a gazságot, és hivatkozott arra, hogy mivel máshova hívják őket csépelni, ahol már behordtak, elmennek oda és addig Biacsi úr hordasson be, de így nem dolgoznak tovább. Mikor látta az a munkásnyúzó, hogy így nem lehet tovább, kocsira ült és csakhamar magához kerítette a csendőröket, mint kanász a pulit, s így kényszerítette őket a munka folytatására. De munkástársunk nem bírta tovább, otthagya őket. A többi munkások, bár nagyon helyeselték bátor fellépését, mégsem csatlakoztak hozzá. Biacsi ezt látva, tele pofával röhögte utána: „Jobb is, hogy elmész, nem kell nekem kommunista vezér”. Pedig munkástársunk semmilyen szervezetnek nem tagja. Reméljük azonban, hogy ezek után ő is szervezkedni fog, hogy közös erővel bojkottáljuk Biacsit az ő csatlósáival. Mert egyik etető gépmunkás kedélyes állapotában elmondta, hogy nekik meg Divéki munkásárulónak megvan Biacsitól úgyis az elegendő „százalék”.

Egy harmadik gépnél szervezett munkások vannak és bizalmiférfi, nem bandagazda. Néhány napi nehéz munka után látták, hogy 3 és fél százalékos résszel nem jönnek ki, kérték, hogy fele keresetre javítson a gazda. Az ezt tréfának vélte, mikor félnapos sztrájk után látta, hogy egy munkás sem jelentkezik sztrájktrőznek, akkor megadta a kért javítást, és azóta szépen folyik a munka.

35. szám (augusztus 26.)

A *Szervezett Munkás* 40. és 44. számában már foglalkoztunk ezzel a szociálpatrióta díszvirággal, és sajnos, ismételten kell vele foglalkozni, mivel a munkásság érdekeiről van szó.

Az történt ugyanis, mint már a *Sz. M.* 44. számában közöltük, hogy Kurcz úr személyesen nem mert nyilatkozni az ő takarékosági akciójáról, hanem a munkásokkal küldetett egy cikket a szerkesztőségnek, amelyben Kurcz úrnak magasztos lelkületéről voltak kötelesek a munkások zengeni dicsőhimnuszokat (próbálta volna nem aláírni a cikket). A *Sz. M.* 44. számában megjelent kontra rekontrára Kurcz atyánkfiának elfakadt az epéje, és azonnal hozzálátott, hogy rendet teremtsen a „rendetlenkedők” között. – Lehívatta magához Tóth és Horváth munkástársunkat külön-külön, és nagy felháborodással vonta kérdőre őket a cikkekre vonatkozólag. Horváth munkástársunknak a második kihallgatásánál körülbelül 15 munkás és munkásnő volt jelen, köztük egy vrangelista hajcsár úr is. – Hétfőn este, miközben Horváth munkástársunkat magához hívatta, „elhatározta”, hogy a munkások összetakarított pénzét mindenkinek visszaadja. Ez meg is történt Horváth munkástársunk szeme láttára, miközben Kurcz úr visszaosztogatta ezen éhbérből összetakarított morzsácskákat, polemizálni kezdett Horváth munkástársunkkal. A vita hevében a vrangelista hajcsár úr közbeszól, hogy „hagyja Kurcz úr, ez mind kommunista dolog”, mire Horváth munkástársunk rendre utasította a vrangelistát, hogy övele semmi dolga sincs és fogja be a száját. Erre a munkásgyilkos nekirontott Horváth munkástársnak, és arcul ütötte ököllel. Horváth munkástárs sem volt rest, nekirontott a hajcsárnak, a jelenlevő munkások azonban megakadályozták a kölcsön visszaadásában.

A dolog fejleményeként Kurcz úr tudtára adta Horváth és Tóth munkatársaknak, hogy felmond nekik nyolc napra, és azt az időt joguk van nekik még ledolgozni. Mokker munkatárssal hasonló volt az eset ti. az üzemmérnök (és itt el kell ismerni, korrektül) tudtára adta, hogy parancsa van, hogy felmondjon és nyolcnapi felmondási időt rögtön kifizessen és elbocsássa Mokker munkatársunkat.

Eddig tartott a történet, most pedig egy kis magyarázat azok részére, akik nem tudták vagy nem akarták még eddig megérteni, hogy Kurcz úrnak a takarékosági akciója miért ártalmas a munkásmozgalomra, és miért fáj az egyes öntudatos munkásnak.

Legelsősorban is meg kell hogy állapítsuk, hogy a munkásnak nincs felesleges keresete, mert csak végig kell nézni a munkások kopott-rongyos ruházatát, hogy erről meggyőződjünk. Hogy mégis képesek egyesek arra, hogy a falatot szájuktól elvonják csak azért, hogy télire egyet-mást beszerezzenek, az biztos nem a nagyszerű fizetésnek eredménye. És valljuk be őszintén, hogy ha van is a munkásnak egy kis úgynevezett „főlöslége”, nem a feleség vagy az édesanya-e az a bankár, aki a legjobban tudja megőrizni azt a keservesen kiizzadt parácskákat. Ha pedig hosszabb ideig tudja az a munkás nélkülözni azt a pár dinárt, a kapitalista rendszer számtalan módját találta ki annak, hogy az a pénz kárba ne vesszen és kamatot hozzon. (Nem is említve, hogy Becskereken egy összeomlófélben levő munkásotthon van, arra pedig nincs „feleség”). Ez volna a gazdasági (anyagi) része a dolognak.

Ami az erkölcsit illeti, csak ennyi: Mi történné abban az esetben, hogyha a gyár munkásai egyöntetűen, mondjuk, 50 százalék fizetésjavítást kérnének (ami lehetetlen sem volna az évi több milliós haszonból)? A gyár részvényes urai összedugdák a fejüket és kupaktanácsot tartanának afelől, hogy vajon megérdemli-e ez a „szemtelen népség”, hogy többet adjunk nekik (mert hát nem mindegy az, hogy X. Y. részvényes félmilliókat vagy egy egész milliót fog kapni kampány végeztével. Hogy az az izzadó munkás mit fog kapni, azt nem is szép kimondani!) Összehívnák az urak hű zsoldosaikat, köztük vitéz Kurcz urat is és nem tévedek, ha föltételezem azt, hogy Kurcz úr fehéren

a feketét, a sóhivatal pecsétjével ellátott okmánnyal igazolná, hogy a munkásoknak, kérem, nincs rossz fizetésük, hiszen nekem adják be a megspórolt pénzüket, hanem az egész csak egy kommunista dolog stb. stb. A munkások két táborra forgácsolódnának szét, egy megelégedett és egy elégedetlen táborra, és ennek eredménye az volna, hogy az urak szóba sem állnának az effajta munkássággal.

Cukorgyári levelező

45. szám (november 4.)

A munkásvédelmi törvény még mindig érvényben van, amikor a külföld előtt kell előnyös színben megmutatkoznunk. De hogy a valóságban sohasem volt érvényben, amióta a szakszervezetek is inkább csak papíron léteznek, azt évek óta állandóan van alkalmunk a saját bőrünkön tapasztalni. Amíg a szakszervezetek valóságos erőt képviselnek, addig a munkásvédelmi törvény is élő valóság, mihelyt azonban a szakszervezetek csak névleg és papíron léteznek, akkor a munkásvédelmi törvény is darab papírossá válik. Ez társadalmi törvény éppen úgy, mint az is, hogy a munkások viszont csak a munkástörvényekért vívott harcukban szervezkedhetnek meg oly erőtegyezővé, amely a már életben levő törvények betartását kikényszerítheti és oly új törvények hozását követelheti, amelyek életsorsát megjavítják.

Rettenetesek az állapotok a pančevói selyemgyárban is, amely pedig az állam tulajdona, s így jó példával kellene előljárnia a többi magánvállalatok előtt. De az állam itt is bemutatja, hogy elsősorban a munkaadók érdekeit védi, s hogyha maga is munkaadóvá válik, ő maga is csak minél nagyobb profitra törekszik.

A selyemgyárban csak munkásnők dolgoznak, akik köztudomás szerint sokkal kevesebb ellenállást tanúsítanak a kizsákmányolással szemben, mint a férfimunkások. De e munkásnők között is sok a 15—18 éves gyereklány. Összesen kb. 250 munkásnőt foglalkoztat a gyár. Ezek közül 120 a tanult fonómunkásnő, kb. 130 a főzők és fűzők száma és 5—6 lány van az irodákban.

A fonók négy osztályba vannak sorozva. Ezeknek napibére osztályok szerint: 18—20—23—26 dinár napi 8 órás munkaidőre. A főzők és fűzők napibére 16—18 dinárt tesz ki. A tisztviselők napi 30 dinárra rúgó fizetést kapnak.

Ennyi a bére a felügyelőnőknek is. Csak a főfelügyelőnek van nagyobb havi fizetése.

De még ezeket az éhbéreket sem kapják meg minden esetben, mert a gyár bevezette a büntetési rendszert. A pénzbüntetések pedig jó magasak. A hibák szerint 2 dinártól 10 dinárig terjednek, de a megszokott büntetés 5 dinárt tesz ki. Négy próbának teszik ki a munkásnő által szállított terméket, s többször megtörténik, hogy mind a négy próba alkalmával találnak hibát a fonalon, s így négyszer öt, azaz 20 dinárt fizettetnek büntetés fejében. Így vannak olyan napok, mikor a munkásnő ingyen dolgozik.

Maga a bánásmód sem emberséges, munkásnőkhöz illő.

A béreket havonta kétszer, 1-én és 15-én fizetik ki, de csak ritkán tartják be pontosan a kifizetési határidőket, és nem is mindig fizetik ki a teljes béreket.

Így november 1-én csak a főzők, fűzők és IV. osztályú fonók kapták ki teljes bérüket (2 hétre 192 dinár!), míg az I., III. osztályú fonók 100 dinárral kevesebbet kaptak. ($26 \times 12 = 312 - 100 = 212!$). A november 15-iki kifizetésre hiába vártak a selyemgyári munkások. Valószínűleg úgy gondolkodtak, hogy szegény, tüdőbajos munkáslányoknak megárt a sok pénz, még fényűzőkké válnának. Azaz, ahogy ezt mondani szokták: az állam nem nyújtott hitelt erre a célra. Csak nov. 28-án jutottak végre a meggyötört, kiéhezett munkásnők keservesen megkeresett éhbérükhöz, s ekkor kapták meg az 1-én ki nem fizetett 100 dinárokat is. Így tehát arra voltak ítélve, hogy 1-től 28-ig, azaz teljes 4 héten át éljenek az elsején kifizetett 190-210 dinárokból!

De a gyári munkásnők egy lépést sem tettek! Csak egymásnak panaszkodták, sírták el bánatukat. Persze, nincsenek megszervezve! Sőt eddig még bizalmi nőket sem választottak! Így hát úgy lehet őket kizsákmányolni, ahogy éppen kinek kedve tartja.

Itt a végső ideje, hogy a kapitalista jármot kétszeresen – mint munkások és mint nők – hordó selyemgyári munkásnők is belássák, hogy csak a szervezett harc hozhat javulást részükre. Hogy csak megszervezve s a független munkásszervezetekhez csatlakozva remélhetik az emberi életet – ha kivették ők is a részüket a harcból.

Lőrinc P.

